

a Sátán fiai és lányai. Isten fiai pedig tökéletesek, mint mennyei Atyjuk. Éppen a Sátán ellenére, éppen a világ ellenére, de nem ellene. Aki ellen küzdeni kell, az a bennetek lévő Sátán – az önzés, a gőg, a hatalomvágy, az irigység, féltékenység és társai – akinek belétek kerüléséről nem tehettek, mert már évezredek óta bennetek lakik, de tehettek a tőle való megszabadulásért. Ez a megszabadulás azonban nem gyerekjáték. Nem azon múlik, hogy belátom-e ésszel, hogy ez a helyes út, mert az egyszerű, azt minden ember képes belátni, aki egy kicsit is veszi a fáradságot a józan gondolkodáshoz. Az ész azonban semmi ebben a harcban, mert az ész meg fogja indokolni, hogy mikor és miért ésszerű, világos, jogos és egyszerűen Istennek tetsző visszavágni, megelőzni, megakadályozni a jó érdekében a gonoszt – aki mindig a másik. Ha az észen múlna bármi, már régen összefogtak volna azok az emberek, akik tudják, hogy az erőszakmentesség lenne az ember alaptermészete és megteremtették volna a világbékét, de nem csak az észen múlik, mert ehhez hatalom is kell és a hatalom velejárója a megszerzett hatalom féltése, vagy ha nem féltik, mert annyira felkészültek, akkor felhígulása olyanokkal, akikben már nem ég az erőszakmentesség iránti vágy olyan hévvel (lásd Népszövetség, ENSZ és minden nem gazdasági, nemzetközi, vagy nemzetek feletti politikai, vagy polgári szövetség) ezért esendőbbek. Minden, ami túllépi egy kis közösség méreteit elromlik (sokszor még azon belül is csak látszólag működik). Mintha ez, a föld jelenlegi helyzetében törvény lenne, legyen az tudományos, politikai, vallási, gazdasági érdekszövetség, ha túllépi egy határt manipulálható csőcselékké válik.

Akkor min múlik?

A jó magon nem múlhat, mert az van! Kapható ma már egyre több helyen és több formában is, s ha mégsem akar venni valaki, önmagában is megtalálhatja. Eső is van, meg napfény is, mert az emberiség nagy része hozzájut ezekhez. A hiány a "jó föld"-ben van. Mert nem elég tudni, hogy jó föld kell a magnak, azzá is kell válni. Ez pedig a neheze a munkának. Először a nagy, majd az egyre kisebb köveket elhordani, majd évről évre szántani, gazt kigyomlálni, élősködőktől megszabadulni, ez a neheze a munkának. És ezt már kevesebben vállalják. Inkább az akciót, a tiltakozást, a szövetséget, ami aztán mind ellenakciót, ellentiltakozást, ellenszövetséget eredményez, mert ilyenek vagyunk ma. Csupán álmodozás azt hinni, hogy egy olyan baj, ami évezredek óta, szinte génjeinkbe beépülve működik és fertőz, néhány év, vagy évtized alatt emberiség méreteiben felszámolható. Ennél azért sokkal "jobban" ki van találva ez a fertőzés. Elgondolkozató mennyivel nagyobb összetartó erő a gyűlölet (vallási, politikai, gazdasági, szociális, nemzetiségi, stb.) a szeretetnél, ha nem karbantartott a

"föld". Nem hiszem azt sem, hogy Isten megunja a sok háborúskodást és odacsap, hogy "vége legyen már gyerekek ennek a marhaságnak!" Ő nem tesz semmit, csak esőt ad és napot, ami aztán bennünk nem válik jó természé. Valószínűbbnek látszik, hogy arra vár, hogy ébredjünk fel már álmainkból és jöjjünk már rá – nemcsak az eszünkkel, hanem – egész lényünkkel mik is vagyunk és kezdjünk el dolgozni a saját földünkön, hogy aztán idővel, lassan, öröklődéssel, ahogy a növényeknél és állatoknál génjeikbe beépülhessen egy új parancs, ami az "azt tedd másnak, amit te is szeretnél", vagy a "szeresd felebarátodat, mint önmagadat" határoz meg.

Ehhez, véleményem szerint az a jó út, amin a Bokor is jár. Ez a kisközösségi munka. Ez az egyetlen olyan forma, ami ha működik, képessé teszi az embert – éppen a többiek éberségének és segíteni akarásának hatására – saját, belső hazugságainak leépítésére. Ez nemcsak pszichológia, hanem egy folyamatos önmagán való munka is, éber figyelem, hogy rajtakapja és eltávolítsa a "földjén" talált követ, gyomot, vagy rajta taposó vaddisznókat. E nélkül a munka nélkül is "működhet" a Bokor, lesznek is látványos eredményei, ahogy eddig is voltak, de alkalmatlan lesz rá, hogy az igazi munka alapját képező, közösségi öntisztítási módszereket – papi segítség nélkül – bárkinek tovább tudja adni. Ennek a módszernek egyes részei – főleg a logikus gondolkodással kapcsolatosak és a lelkiismeret vizsgálatok – megtalálhatók a Bokor gyakorlatában is, más, jelentős részei – pl. hogyan lehet elérni, hogy ne tartsam automatikusan jónak és okosnak magam attól kezdve, hogy leesett a tantusz, vagy hogyan lehet megtapasztalni a különbséget és a hasonlóságot egy hangya és egy ember földön játszott szerepe között – másutt szintén fellelhetők. Az egész munkában semmi titkosság nincs. Mára már nincsenek titkos módszerek – eddig sem voltak – csak kevés vállalkozó volt és van a hosszú és nehéz munkára (keveset beszélünk arról a hosszú előkészületi időről, ami minden szent működését megelőzte). Saját tapasztalatomból mondhatom: jobb aludni, bele sem fogni, mint két szék között padlót fogni! De aki végig csinálja, már itt, ebben az életben megtapasztalja Isten országát – mondták azok mind, akik végigcsinálták.

BULÁNYI GYÖRGY MAGYAR SZENTÍRÁS

Van a Szentírás és a szent írás. A különbség a kettő között nem feltétlenül tartalmi, hanem inkább formai. A nagybetűvel kezdett szó olyan írást, írásokat foglal magában, amelyekről az ilyen ügyekben magát illetékesnek tartó hivatal kijelentette, hogy azokat Isten sugalmazta. A hivatal arról nem dönthet, hogy Kovács

Jánost, vagy akárkit a Szentírás mozdítja-e jobban Isten felé, vagy csak egy szent írás. A hivatal csak annyit mondhat, hogy ő állást foglalt a Szentírás sugalmazott volta mellett. Az írások értékét viszont alighanem egyes egyedül az adja, hogy mennyire tudnak és mennyi embert mozdítani Isten felé.

A hivatal megállapításának nincs is egyetemes érvénye, mint ahogy van pl. az azonosság elvének (Ez a kavics = ez a kavics), vagy a Pythagoras-tételnek. A hivatali megállapítás érvényessége leszűkül azoknak a körére, akik hisznek a hivatalnak; azaz azokra, akik elhiszik, hogy a hivatalnak van ilyen illetékessége. Az emberiség különböző csoportjai más és más szövegeket tartanak Szentírásnak. Pl. a mohamedánok nem a Bibliát, hanem a Koránt, a zsidók a Bibliából csak az Ószövetséget tartják Szentírásnak. A keresztények tisztelettel tudomásul vehetik, hogy mit gondol és mond a mohamedán hivatal, de nem gondolják magukat kötelezőnek megállapításait. Így vannak a mohamedános is a mi megállapításainkkal.

Nagyon nagy szegénységi bizonyítványt állít ki az Istenről az, aki azt képviseli, hogy Isten csak a múltban volt hajlandó sugallani egy írást. Jézus is jelezte, hogy még sok mindent nem mondott el, aminek a megragadására a tanítványok még nem voltak elég erősek. Az idők végezetéig mondható mindig különb, mint amit a múlt már nyújtott. A tudományban is így van. A sportban is. Miért lenne ez alól kivétel éppen az ember Istent megközelíteni akaró ereje?

Nem feltétlenül – ahogy mondtuk – tartalmi a különbség a kettő között. De lehet tartalmi is: az akármelyiket alkotó írások nem azonosak, s így az elsőbe tartozó írások értékesebbek, mint a másodikba tartozók; vagy csak kedvesebbek valaki számára. A feltétlen különbség, ami biztosan megkülönbözteti a kettőt egymástól – formai. A kétségtelenül fennálló különbség formai jellegű: az emberiség egy adott csoportja eleve fölibe emeli a Szentírást a szentírásnak annak következtében, hogy az előbbibe tartozó írásokat sugalmazottaknak tudja. Sugalmazottságon pedig azt érti, hogy a szóban forgó írásoknak valójában két szerzője van: az egyik, aki megírta, a másik pedig az Isten, aki írás közben sugalmazta – latin szóval: inspirálta – az írás alkotóját. Ennek következtében a Szentírás olyan írásokat tartalmaz, amelyek hordozzák magukon a transzcendencia nyomát, betörését az egyén, az író életébe. Hogyan lehet a transzcendencia ez a betörését megtapasztalnunk s igazolnunk? Objektív érvei nincsenek e betörésnek. A Hic numen adest! – Itt jelen van az isteni! – nem igazolható. Akárki érezheti, amikor a Szentírást olvassa. De érezheti akkor is, és akárki, ugyanezt, ha csak szentírást olvas. S éppen ennek következtében minősítheti azt, amit olvas, szentírásnak. A sugalmazottságot csak azon az alapon állíthatjuk, hogy egy vallási közösség egy írást vagy egy

írásgyűjteményt sugalmazottak hisz. Érv nincs mellette, ami ezt igazolhatná, csak tekintélyi alapú elhívés: az én vallási közösségem illetőleg ennek tévedhetetlen tekintélyű tanítóhivatala állítja, hogy egy adott írásgyűjteménynek két szerzője van: az egyiket Jeremiásnak vagy Máténak hívják, a másik szerző pedig maga az Isten. Az emberiség egy adott csoportja ilyen alapon vall különböző írásgyűjteményeket Szentírásnak: a keresztények a Bibliát, a zsidók a Törvényt s a Profétákat, a mohamedánok a Koránt, és így tovább.

Valójában pedig nincs is Szentírás és szentírás. Azért nincs, mert az ember és az Isten közötti kapcsolat nem korlátozható bizonyos személyekre és bizonyos írásművekre. A kapcsolat s a társszerzőség akármelyik ember esetében fennállhat. Mondhatnám, hogy ez a természetfeletti kapcsolat a természetes: Isten a teremtéssel az ember bölcsőjébe tette e kapcsolatnak a lehetőségét. A transzcendencia betörése és jelenléte az emberben – az emberhez illő állapot. Minek következtében e betörés tetten érhető az ember minden alkotásában. A képzőművészetekben, a táncban, s igazán nem utolsó sorban a muzsikában –; gondolok itt Babits sóhajára: Ó, mért nem lettem muzsikos én! De mehetek még tovább: mivel minden alkotásban benne lehet az Isten, benne lehet minden napi tevékenységünkben: nők és férfiak szakácművészetében. Mindenben, ha a szeretet határozza meg az embert abban, amit csinál.

De hát írásom címe alapján egy emberi tevékenységet emeltem ki a tevékenységfélék hosszú sorából: a Szent és nem szent – írást. S így érhető a címben található magyar szó. Az írások – szemben más emberi tevékenységekkel – szükségképpen nemzeti jelleget hordoznak. Nagyobb mértékben talán, mint bármely egyéb emberi tevékenység, műalkotás termékei. Az emberi gondolatnak, ha testet ölt, szükségképpen ruhája – egy nyelv; akármelyik, s köztük az is, hogy magyar nyelven szólal meg a gondolat. A magyar nyelven megszólaló emberek magyar szentírást hoznak létre, ha betör énjükbe, lényükbe, tudatukba a transzcendens – amit emberhez illőnek mondtam.

Még valamit kell mondanom. E betörésnek van egy – ugyan nem kétségtelen – de figyelemre méltó jele: az ihlet. Tulajdonképpen profán megjelölése ez a sugalmazottságnak, amely nem kevészer: árulkodó jellemzője azoknak az írásoknak is, amelyek a Szentírásokban találhatóak. Nem akarok esztétikai területre tévedni. Csak annyit mondom, hogy a transzcendens betörése az ember életébe egy felfokozott állapotot eredményez. Nem úgy történik, hogy ez ember éppen lábvizet vesz a patak partján, hanem inkább olyankor, amikor meghalljuk a langy esti szellő suhanását, ahogy ez Illéssel történt. A költészet és a transzcendens betörése az ember életében nagyon

közel lehetnek egymáshoz. A Szentírás megannyi darabjának még a formája is költői. Van, aki úgy tudja, hogy Jézus szavai is ilyenek /Apa és fia/: minden mondása három tagú elemekből rakódik egybe.

Milyen volt őseink hitvilága ezer esztendővel korábban, erről ma még nem sok mondható, s talán holnapra is kevés. Népünkben is éltek transzcendenciától érintett, ihletett emberek. Talán őriz belőlük valamit a népköltészet. Talán. Mivel Jézus üzenetét az emberiség egészét érintőnek gondolom, ezért Magyar szentírásomba olyan szövegeket válogatok, amelyeket ez a jézusi üzenet ihletett. Van ebben logika? Hogyne! Szóljon magyarul is a jézusi üzenet. És szóljon minden nyelven. Érdeemes összekeresni azt, ami nem elválaszt, hanem egybeköt. A Magyar szentírásnak is ez a feladata.

FEKETE ISTVÁN

AZ IMA

Az ima nálam nagyon régen kezdődött. Szinte emlékeim legelején. Ülök az ágyban és egy pár száraz, öreg kéz összefogja az enyéimet.

– Mondd, kisfiam...

És én mondtam utána az imát. Az ágy puhasága simogatott, az est zsongított, az álom a szemem körül járt és én mondtam az imát, és gyöngye gyermeki képzeletemmel felemeltem lelkem az Istenhez.

Később – a diákevek kamaszos rohanásában – az ima a templomot jelentette, ahol elcsitultak a zűrzavaros vágyak, lassúra vált a lépés, tompán koppantak a szentelt kövek és az oltár előtt lobogó örökmécs mindig megmelegített, ha kinyújtottam feléje didergő kezemet. Ekkor már nem könyvből imádkoztam és nem is a régi kis imádságokat mondtam. A kivilágosodó értelem szavakat keresett, melyek újak, szépek voltak és csak az én örömet, bánatomat, kérésemet vitték az Örökkévaló elé.

Aztán jött az előbbi világégés és mindig mélyen megrendített az imára zendült kürtök rivalgása s a térdre hullt harctérre induló századok halálos csendje, ahol szinte érezni lehetett az elhagyott otthonok felé szálló gondolatokat, aggódást, szeretetet, igazi imát, ami hangtalanul szárnyalt a halál felé induló férfiak lelkéből.

Ó, milyen kicsik és mégis mennyire férfiak voltak ezek a katonák, akik káromkodva ébredtek, káromkodva feküdtek és csak itt döbrentek rá, hogy az igazi kiállítás hitben, vérben, fájdalomban, betegségben - és imádságban akár ezek előtt a nyílt terek porában: az egyetlen és valódi férfiasság.

Aztán jött a zuhanás Trianon halálos völgyébe. Jött a megalázás, a szégyen, az elesettség, szegénység,

járvány és jöttek az imák. Az egész nemzet megtanult imádkozni és nem szégyellték már a férfiak sem – egy-egy „szóra” – befordulni a templomba. Ezek a férfiak többnyire megjárták a harctereket és megtanulták, hogy egyetlen félelem örökös csak – nem halálfélelem, hanem az istenfélelem. És ahogy az imádság felé fordult a nemzet, úgy emelkedtünk ki a halálraítéltség posványából.

Amilyen csendesek lettünk, olyan hangos volt körülöttünk a győztesek páholya, és amilyen fennhéjázók voltak ők, olyan alázatosak lettünk mi, mert akkor éreztük már, hogy az alázatosságnál nincsen nagyobb a világon. És elhallgatott körülöttünk az erőszak süvöltése, mert halkán szólni kezdtek a kassai harangok és meghallhatták az egész világon, amikor a dómban a magyarok Te Deum-ot imádkoztak. Nagy, szent pillanatokban mindig az ima volt velünk, mellettünk, értünk. Nagy örömeinkben, nagy sírásokban, csendben és viharokban: ima, ima. És most mégis mind több helyen hallom, olvasom, hogy valaki imádj a lencsefőzeléket, imádj a karóráját, imádj a kirándulást és a táncot. Préda lett ez a szó, melyet magyar paraszttól sohasem hallott senki, és elkopott lassan, mint a kocsmaküszöb.

Mindenki „imád” mindent. A lovát, a szeretőjét, a nyakkendőjét... megszentégtelenítve egy szót, az emberi lélek néma himnuszát, tisztaság, a kérés, a vigasz, a félelem, az istenkeresés egyetlen, utolsó felkiáltását, amikor már nincs semmi, de semmi segítség, mentsvár, csak az ima.

Ne imádj hát mindent, édes Magyarom, ne szórd lelked aranyát, nyelved szépségét a rombolás disznai elé, ne imádj semmit, csak az Istent, mert nem tudod, milyen idők jönnek és nincs az a vihar, mely elpusztíthatna, ha veled van az imádság és veled van az Isten.

CSIZOVSZKI SÁNDOR

KÖZÖS ÜGYÜNK-E A BOKOR?

Mottó: *A fejlődés közvetlen célja egy magasabb energiaszintű pályára való ugrás – ez csak hozzáadott energiával lehetséges. Lehet-e elkötelezettségre, felelősségre, a közös terhek vállalására motiválni?*

A magas eszmék csak akkor hatnak, ha a saját életünkben, a mindennapokban, a „most”-ban érvényesülnek. Ne legyen „egy dolog az elmélet, más a gyakorlat”, mert halott az az elmélet, amelyet nem valósítunk meg. Nem „majd” kell a helyes tettet végrehajtani, hanem most és itt, azaz azonnal. A kérdés: komolyan vesszük-e önmagunkat, vagy csak játszunk a homokozóban? (Madari Tibor) A BOKOR csak a tagjai személyes fejlődése, tudatosságának, elkötelezettségének növelése útján fog újra életre kelni. A fejlődés közvetlen célja egy magasabb energiaszintű pályára